

Ympäristöministeriölle Suomen Olympiakomitean lausunto luonnon virkistyskäyttöstrategiasta

Lausuntopyynnön diaarinumero: VN/27419/2020

Liikunta ja urheilu ovat keskeinen osa luonnon virkistyskäyttöä – ja niiden tulee näkyä voimakkaammin luonnon virkistyskäyttöstrategiassa

Valtaosa suomalaisista liikkuu liian vähän. Monet suosituimmista liikuntapaikoista sijaitsevat luonnessa, joten luonnon merkitys väestön fyysiselle aktiivisuudelle on keskeinen. Olympiakomitea pitääkin erittäin tärkeänä, että luonnon virkistyskäyttöstrategiassa tunnustetaan toiminnan merkitys kansanterveyden - tai laajemmin väestön hyvinvoinnin - edistäjänä.

Strategian myötä on tärkeää entisestään lisätä ja helpottaa luonnon virkistyskäyttöä. Tässä keskeisiä ovat strategian tavoitteet lähiluonnon saavutettavuuden parantamiseksi, voimavarojen ja yhteistyön varmistamiseksi ja luonnon virkistyskäytön monimuotoisuuden edistämiseksi.

Olympiakomitea nostaa lausunnossaan keskeisinä seuraavat huomiot:

- 1) Strategia nostaa esille liikkumattomuuden kustannukset ja luonnon virkistyskäytön kansanterveydellisen merkityksen – fyysinen aktiivisuus tulee nostaa myös strategian missioon, visioon ja tavoitetiloihin.**

Strategialla arvioidaan voitavan vaikuttaa osaltaan liian vähäisestä liikunnasta aiheutuviin miljardiluokan kustannuksiin. Missiosta lähtien tavoitteeksi tunnustetaan kansanterveyden edistäminen. Strategian missiossa, visiossa ja toimintalinjauksissa liikuntaa ja ulkoilua ei kuitenkaan näy, vaan puhutaan olemisesta. Kansanterveyden ja väestön hyvinvoinnin kannalta fyysisen aktiivisuuden lisäämisen tarve on ilmeinen. Siksi kansanterveydellisen yhteyden vahvistaminen edellyttää, että strategiassa tuodaan vahvemmin esille merkittävin luonnessa tapahtuva liikkuminen ja liikunta. **Fyysisen aktiivisuuden ulottuvuus tulee nostaa myös strategian missioon, visioon ja tavoitetiloihin.**

- 2) Poikkihallinnollinen yhteistyö on etenemisessä keskeinen – sen sisältöä tulee konkretisoida ja täsmentää**

Poikkihallinnollisen yhteistyön merkityksen korostaminen on strategian keskeisimpiä painotuksia. Tarve eri toimialojen yhteistyöhön ei ole uusi, ja poikkihallinnollista vuoropuhelua on käyty jo aiemmin esimerkiksi Tehyli-olosuhderyhmässä (nykyisin liikuntapoliittisessa koordinaatioelimestä). **Keskeisessä tavoitteessa eteneminen edellyttää sisällön konkretisointia ja täsmentämistä - millä tasoilla ja millä keinoin poikkihallinnollista yhteistyötä tehdään.** Toimintalinjauksissa konkreettisenä ratkaisuna esitetty koordinaatioelin voi olla tarpeellinen, mutta yhteistyön tulee toteutua myös lähempänä toimintaa, hyvinvointialueilla ja maakunnissa sekä kunnissa. **Perustettavassa koordinaatioelimestä tulisi julkisen sektorin toimijoiden lisäksi olla järjestöedustus.**

Poikkihallinnollisuuden lisäksi kaivattaisiin myös muunlaista rajojen ylittämistä, yhteistyötä ja uudistumista. Liikuntaväen pitkäaikaisena toiveena on ollut reittien kunta- ja maakuntarajat ylittävä tarkastelu.

3) Virkistyskäytön monimuotoisuuden edistämiseksi on tärkeää löytää ratkaisuja eri käyttömuotojen yhteensovittamiseen.

Strategialuonnoksessa ei tuoda esille tai oteta kantaa monien, erityisesti uudempien tai voimakkaasti kasvavien ulkoilulajien kohtaamiin haasteisiin (esim. maastopyöräilyyn kohdistuvat estämisyrietykset). Toimintalinjauksissa ei ole riittävällä tasolla tuotu esille monikäytön edistämiseen liittyviä toimenpiteitä. **Strategian jatkotyössä tulee kehittää keinoja monikäytön edistämiseen.**

Yksityiskohtaisia huomioita ja lisäsehdotuksia:

s. 14 Luonnon virkistyskäyttö sisältää kaiken vapaa-ajan viettämistarkoituksessa luonnonympäristössä tapahtuvan oleskelun ja liikkumisen jalan, hiihtäen, pyöräillen tai moottoriajoneuvolla tarkoituksena liikunta, **urheilu**, maisemien ihailu, luonnon harrastaminen, retkeily, telttailu, metsästys, virkistyskalastus, veneily, virkistysluonteinen kotitarvemarjastus ja -sienestys. → **Käyttötavoissa on hyvä erikseen mainita myös urheilu.**

s. 32 Kansalaisten luontosuhteen **ja luonnossa liikkumisen taitojen ja osaamisen** vahvistaminen. Kaupungistuvassa yhteiskunnassa luontosuhteen vahvistamiseksi on entistä tärkeämpää löytää toimintoja, joiden avulla väestöä, erityisesti lapsia ja nuoria, houkutellessaan luontoon. Tässä myös liikuntaharrastukset ovat mahdollisuus. → **Tekstissä tulisi mainita toimijoina urheiluseurat ja muut liikuntaa toteuttavat tahot.**

Paitsi luontosuhteeseen, luonnon virkistyskäyttö perustuu myös opittuihin taitoihin, kuten suunnistaminen, purjehtiminen ja muu vesillä liikkuminen, maastopyöräily, retkiluistelu ja muu jäällä liikkuminen. Liikuntaharrastuksilla on merkittävä rooli näiden luonnossa liikkumisen taitojen opettamisessa. → **Esitämme, että luonnossa liikkumisen taitojen ja osaamisen vahvistaminen lisätään otsikkoon.**

s. 33 Harrastusten **ja tapahtumien** tarjoaminen. Tapahtumat, kuten kuntorastit ja polkujuoksupahtumat kannustavat luontoon turvallisesti ja elämyksellisesti. → **Esitämme, että otsikkoon lisätään tapahtumat.**

s. 49 UKK-instituutin selvityksen mukaan liikkumattomuuden suorat kustannukset ovat vuosittain 3,5 miljardia euroa ja välilliset kustannukset huomioiden 7,5 miljardia euroa. Jos matalan kynnyksen liikkumisella ~~ja olemisella~~ luonnossa saataisiin terveydenhuollon kustannuksia vähennettyä kymmenesosakin, taloudelliset vaikutukset olisivat merkittäviä. → **Poistetaan sana "oleminen" tästä liikkumattomuuden kustannuksiin viittaavasta kohdasta.**

Helsingissä 20.10.2021,

Liikunta- ja urheilyyhteisön puolesta

Mikko Salonen
toimitusjohtaja
Suomen Olympiakomitea

Karoliina Ketola
erityisasiantuntija
Suomen Olympiakomitea